Kehely

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	69.2042.1
Alkotó:	Ismeretlen hazai mester
Készítés ideje:	1760
Készítés helye:	Magyarország
Anyag:	aranyozott vörösréz; üvegkövek
Technika:	trébelt; vésett
Méretek:	magasság: 20,4 cm szájátmérő: 8,8 cm talpátmérő: 14,4 cm

Talpát három íves vonalú, boltozatos karéj, és három keskenyebb, homorú szélű és felületű sáv váltakozásával mozgatta meg a készítő mester. A három domború sávot egy nagy kék üvegkővel (összesen három), míg a homorúakat két kisebb, egymás alá helyezett sárga üvegkővel (összesen hat) díszítették. A talp hengeressé szűkülő szárát hatkaréjos, homorúíves gyűrű zárja. A nódusz hatszögletű rokokó baluszterre emlékeztet, kihajló peremén három sárga kővel. A kehely kuppája öblös, oldalán három nagy kék és három kisebb sárga üvegkő váltakozik, amelyek a kehely többi részén lévő darabokkal egyezően fazettáltak, zárt tokba helyezettek. A kehely talpperemén vésett felirat fut körbe:

ECLESIE KISLODIENSI OBTULIT / Joa. F. B: / HALON LOCI FERE / OFICINE curator. Anno 1760.

A feliratban említett „Halon” donátor minden bizonnyal Hollán János Bernáttal azonos, aki a kislődi vashámor bérlője volt. Az itteni vasfeldolgozás – Pesthy Frigyes 19. századi adatgyűjtése szerint – 1751-ben kezdődött, a veszprémi püspök a csehországi Hollán Józsefnek (ez a keresztnév biztosan elírás) adta bérbe, s ő kezdte működtetni a vashámort (Schleicher Aladár: A kislődi vashámor története. *Az MTA Műszaki Tudományok Osztályának Közleményei,* 1957, 395–411: 409, 12. jegyzet). A kislődi kehelyre helyezett, szokatlan nagyságú és mennyiségű üvegkő magyarázata talán az lehet, hogy a környéken ebben a korban a vasfeldolgozás mellett az üvegkészítés volt a kiemelkedő iparág. Hollán jóban lehetett a közeli üveghutákban dolgozó mesterekkel. Erre utal, hogy 1773 és 1780 között Adler Ferenc csehbányai üveghutás négy gyermekét tartotta keresztvíz alá feleségével, Keller (Koller) Mariannával együtt a veszprémi anyakönyvek adatai szerint (Éri István: Adatok a bakonyi üveghuták történetéhez. *A Veszprém Megyei Múzeumok közleményei,* 5. Veszprém, 1966, 143–175: 152, 170, 83. jegyzet). A kislődi római katolikus plébániát a 18. század közepén alapították. Az anyakönyvekben a vashámorban dolgozó munkások esetében az üzemet adják meg lakóhelyként. A kelyhet adományozó Hollán János a halotti anyakönyv bejegyzése szerint 1782. október 27-én hunyt el 71 éves korában, a vashámor vezetőjeként.

A tárgy Fehér István gyűjteményéből került az Iparművészeti Múzeumba.

Terdik Szilveszter

Irodalom

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

- *Közöletlen.*

